

Schuiladres voor een dappere Indische pionier op 't Eiland

Ruig volk woonde in vroeger tijden rondom 't Eiland in de Arnhemse binnenstad. Het was in de steegjes niet pluis, zo kregen kinderen uit de deftige Bakkerstraat iets verderop steevast van hun ouders te horen. De Bentickstraat en 't Eiland waren verboden gebied.

De uit ons 'verloren Indië' afkomstige Sonja Nolten streek in 1962 met haar man Ludwig in dat gebied neer, op 't Eiland 8. De voormalige bakkerij op de hoek van de Kerkstraat werd door hen omgebouwd tot Toko Rasa Sari, een onvervalste pionier onder de toko's in Nederland. De bouw van een zeven meter hoge schoorsteen bovenop het pand moest voorkomen dat mensen zich aan de geuren van het Indische eten zouden storen. Eerder al had de familie wat trammelant gehad toen ze bij een boer op het erf in een nabijgelegen dorp tahoe en tempe maakten van sojabonen. Een ambtenaar kwam hen vertellen dat de Firma Soja Boon de hinderwet overtrad. Hij raadde hen een verhuizing aan naar een leeg pand in Arnhem.

Hefdig waren de reacties van de 'autochtone bevolking', zo vertelt de Sonja september 2002 in het onafhankelijk Indisch magazine Moesson. 'Mijn ramen werden ingesmeten, ik kreeg rotte tomaten naar mijn hoofd. Dat is moeilijk als je uit het interneringskamp bent gekomen en dan hier terecht komt. Ik dacht bij mezelf: dit is mijn land niet, daar is mijn land niet, mijn land is tussen hemel en aarde'. Veel van wat ze toen heeft meegemaakt zag ze later terug in de film *My Blue Heaven* van regisseur Ronald Beer, over een familie die in het Nederland van 1961 een Indisch restaurant begint en het slachtoffer wordt van agressie van hun buurtgenoten.

Van dat vijandige Eiland van vroeger is niets meer over. Studenten en krakers ontfermden zich in de jaren zeventig over de verpauperde volksbuurt. Even werd het een

Verliefd op Arnhem

tekst Harry van der Ploeg
tekening Dick Caderius van Veen

soort vrijstaat waar door sommige tijdgenoten met weemoed aan teruggedacht wordt. Later ging de slopershamer erin om ruim baan te maken voor uitbreiding van De Bijenkorf. Na een serie opknappbeurten veranderden de schimmige steegjes van vroeger in een idyllisch Hof van Ede voor winkeltjes en restaurants met een eigenzinnig en kleurrijk karakter. Toko Rasa Sari oogt nog altijd wat als het schuiladres van een dappere Indische pionier in een vijandige wereld. De vaste klanten - sommigen al vanaf het prille begin - weten de toko niettemin moeiteloos te vinden. Erg populair is vooral het restaurant op de bovenverdieping. „Er komen zelfs mensen uit Amsterdam eten”, vertelt Sonja's dochter Shirley Schuit-Nolten, beoogd opvolgster van 'Tante Son'. Over de bakkers die in een grijs verleden op 't Eiland 8 hun brood bakten valt het nodige te achterhalen in het Gelders Archief: aan het begin van de vorige eeuw steek Leen Abbenbroek op deze plek neer, telg uit een geslacht dat toen heel wat zaken in Arnhem gehad heeft: eerst aan de Eusebiusbuitensingel 12 aan de rand van de binnenstad, later in de wijken Plattenburg, De Geitenkamp, de Vogelwijk, het Spijkerkwartier en de Hoogkamp. Abbenbroek is ook nog actief geweest met een tweede bakkerij in de binnenstad op 't Eiland 5, een monumentale bakkerij uit 1767 die in de twintigste eeuw aan de slopershamer ten prooi viel. Na de Tweede Wereldoorlog werd nummer 8 overgenomen door bakker P.M. Cras. Mogelijk dat die bakkerij leeg heeft gestaan toen Sonja en Ludwig Nol-

ten deze in 1962 overnamen. „De kelder is heel mooi bewaard gebleven, met gewelven uit de Middeleeuwen”, vertelt dochter Shirley. Vanwege die gewelven en de gevel is het pand door de gemeente op de monumentenlijst geplaatst. Shirley vraagt zich af of ze daar wel blij mee moet zijn. Het idee dat de gemeente over elke minuscule verandering aan het huis mee wil zal willen praten, lijkt haar allesbehalve aanlok-

kelijk. Bovendien heeft ze ook al van een ambtenaar gehoord dat ze niet op geld hoeft te rekenen van de gemeente. Subsidies voor monumentenzorg zijn doorgaans geen vetpot. Vast staat dat de blinde gevel langs de Arke Noachstraat al jarenlang een weinig verheffende aanblik biedt. Alleen graffityspuiters lijken er plezier in te hebben. De buurt mag dan tegenwoordig een idyllisch imago hebben, 's

avonds is dat anders, vindt Shirley. Onlangs nog verklaarde ze tegenover De Gelderlander zich na zonsopgang onveilig te voelen. „Direct daarna hebben we een steen door het raam gekregen”, verzucht ze. Toeval of een wraakactie van een figuur die zich aangesproken voelde? Ze weet het niet. Zo blijkt er dus toch nog iets over te zijn gebleven van het wat duistere karakter van het vroegere stegenkwartier.

